

Til: Departementet for Sociale Anliggender, Familier, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender

E-mail: isn@nanoq.gl

13-08-2024
Sags nr.
Akt. id. 24464546

Postboks 260
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 34 66 66
E-mail: iian@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Høringssvar vedrørende Forslag til: Inatsisartutlov om støtte til ældre

Departementet for Sociale Anliggender, Familier, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender har bedt om høringssvar med frist d. 19.08.2024.

Generelt:

Forslagets ambition om at sikre særskilte rettigheder for ældre personer, at samle disse rettigheder i én lovgivning for at skabe overblik for de ældre og deres nærtstående samt at give kommunerne et bedre regelgrundlag at administrere efter er meget positivt. At udformningen desværre medfører en masse karambolage med forslaget til Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap både i forhold til økonomiske konsekvenser, men også i forhold til administrative konsekvenser er derfor meget beklageligt. Endvidere findes der at være uoverensstemmelser mellem ambitionen med forslaget og forslagets udformning på nuværende tidspunkt.

Borgerne har ikke fået flere rettigheder, tværtimod begrænses deres retssikkerhed, ved at forslaget ikke regulerer mere, end at der ved hver støtteforanstaltning, fremgår at der "kan" fastsættes nærmere regler, og ved en manglende regulering af frister. På mødet imellem Departement for Børn og Unge og Department for Departementet for Sociale Anliggender, Familier, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender fremgik det ligeledes, at I ikke have påtænkt jer, at udarbejde nærmere regulering indenfor den nærmeste fremtid. Dette vækker stor bekymring

hos Departementet for Børn og Unge, da der således ikke er udsigt til, at kommunerne får et bedre regelgrundlag at administrere efter med dette lovforslag.

Lovforslaget vil medføre store administrative konsekvenser for kommunerne, fordi der er inkonsistens mellem dette lovforslag og Departementet for Børn og Unges forslag til Inatsisartutlov til støtte til personer med handicap. Det er derfor også kritisabelt, at vi ikke blev inddraget i lovprocessen på et tidligere tidspunkt. At give kommunerne retten til at regulere efter lokale ressourcer og viden ift. træffe den bedste beslutning for borgeren vil medføre større ulighed mellem de respektive kommuner ift. den støtte som ældre personer modtager. Borgernes retsstilling vil således afhænge af, hvilken kommune man er bosat i. Vi forstår, at I har forsøgt at udarbejde et lovforslag til fordel for sagsbehandlerne og de ressourcer de enkelte kommuner har. Dette indebærer dog at Naalakkersuisut mister styringen med området, og der vil ikke være transparens i mellem, hvad lovgivningen som minimum stiller af krav, og hvad kommunerne reelt gør. Derfor vil tankegangen omkring forebyggelse også falde til grund. Dette vil ligeledes også påvirke personer med handicap, da der med dette lovforslag ikke defineres, hvad der menes når der står aldersbetinget funktionsnedsættelse.

Kommunerne kan ikke ud fra jeres lovforslag skelne mellem, hvornår de skal anvende nærværende lovforslag vs. forslag til Inatsisartutlov til støtte til personer med handicap. Vores anbefaling er derfor, at bestemmelserne reguleres mere restriktivt for at sikre ligestilling blandt borgerne på tværs af Grønland samt at bemærkningerne hertil præciseres.

Et eksempel på et meget stort problem i lovforslaget, som vi ikke i forliggende form kan godkende er, hjælpemidler. På tidligere omtalte møde blev der drøftet, hvilke hjælpemidler man ifølge nærværende lovforslag er berettiget til. Her talte vi om både briller, en rollator og en stok. Konklusionen blev desværre meget hurtigt som følgende:

Briller = Synsnedsættelse = Fysisk funktionsnedsættelse = Handicap

Rollator = Fysisk funktionsnedsættelse = Handicap

Stok = Fysisk funktionsnedsættelse = Handicap

Det fremgår ligeledes af Bemærkningerne til lovforslaget under ”Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige” at:

”Støtteforanstaltninger til ældre personer kan i dag gives i medfør af Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap på grund af aldersbetingede funktionsnedsættelser, samt hjemmehjælp efter Hjemmestyrets bekendtgørelse om hjemmehjælp.”(s.10).

Dette er vi naturligvis ikke enige i. Vi ønsker derfor, at det bliver præciseret, hvad der må antages at være en aldersbetinget nedsættelse af ens sundhedstilstand og udvikling, som herefter skal medføre en støtteforanstaltning, og ikke lægge dette ud til de respektive kommuner.

Eftersom der ikke er enighed intern i centraladministrationen omkring afgrænsningen af funktionsnedsættelser på tværs af de to lovforslag, er kommunerne ildestedt ift. at administrere lovgivningen korrekt i praksis. Hermed vil nærværende lovforslag skabe forvirring og større udgifter på handicapområdet. Herforuden tænker vi ikke, at hensigten med nærværende lovforslag er, at enhver ældre borger med et aldersbetinget behov for fx briller eller en rollator skal betegnes som havende et handicap, og dermed reguleres af handicaplovgivningen, når der er tale om et aldersbetinget behov.

Anvendelsen af begrebet ”funktionsnedsættelse” i jeres lovforslag strider endvidere med anvendelsen af begrebet i handicaplovgivningen både ift. gældende lovgivning, men også i forslag til Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap. I lovforslaget beskrives ”funktionsnedsættelse” som værende identisk med et handicap. Dette medfører, at en aldersbetinget forværring eller barriere, som i lovforslaget beskrives som en funktionsnedsættelse, ligestilles med et handicap, jf. ordlyden.

Vi skal derfor indstille, at I anvender et andet begreb, eksempelvis aldersbetinget behov. Ligeledes er det nødvendigt, at et sådan behov bliver defineret på en anden måde end den ordlyd, som fremgår på nuværende tidspunkt, da denne direkte beskriver de funktionsnedsættelser, som er definerende for et handicap.

Da loven har alle ældre personer som målgruppe, vil der være økonomiske konsekvenser af støttemulighederne/-rettighederne. Disse økonomiske konsekvenser fremgår ikke af bemærkningerne til lovforslaget, og der kan som

anført ovenfor ikke henvises til de økonomiske udgifter, som afholdes efter Inatsisartutloven om støtte til personer med handicap, da denne lov har personer med handicap som målgruppe. Der skal derfor udarbejdes økonomiske beregninger af de støttemuligheder, som dette lovforslag indeholder for de ældre personer, som ikke er omfattet af målgruppen for Inatsisartutloven om støtte til personer med handicap.

Der mangler i forlængelse heraf i bemærkningerne til lovforslaget en generel stillingtagen til de økonomiske og administrative konsekvenser ved lovforslaget i dets nuværende form. Såfremt der ikke afsættes midler fra central hold til gennemførelse lovforslagets initiativer vedr. støtteforanstaltninger til ældre, som ikke er omfattet Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap, samtaler, behovsvurdering og støtteplaner, forbyggende hjemmebesøg, initiativer der skal styrke ældres rettigheder og kravene til botilbud, vil resultatet blive, at implementeringen af disse bestemmelser i loven vil afhænge af den lokale kommunale prioritering af ældreområdet samt af det økonomiske råderum i kommunerne. Dette vil uundgåeligt forstærke en geografisk skævhed i den støtte, som ældre kommer til at modtage afhængig af hvilken kommune de har bopæl i. Endelig vil indførelse af proceskravene og forpligtigelser for kommunerne i lovforslaget ift. frister, løbende opfølgning, kommunernes handlepligt, kommunalt driftstilsyn mv. være udgiftsdrivende for kommunerne og tilsvarende medføre et DUT-krav. Dette skal der tages stilling til i de almindelige bemærkninger under økonomiske og administrative konsekvenser.

Overordnet vurderer vi, at lovforslaget indeholder en række mangler, som vi anbefaler departementet at arbejde videre med frem mod fremsættelsen. Strukturen er således meget løs og der er for mange bemyndigelsesbestemmelser hvilket bl.a. er et problem ift. den politiske behandling af lovforslaget da Inatsisatut ikke umiddelbart kan gennemskue, hvilke konsekvenser lovforslaget vil have for kommuner og borgere såfremt det vedtages. De mange bemyndigelsesbestemmelser bidrager desuden til usikkerhed omkring regelgrundlaget for administrationen af lovgivningen. Lovforslag har herforuden i dets nuværende form nogle kvalitetsmæssige udfordringer i form af track changes,

kommentarer i Bemærkningerne til lovforslaget, i strid med lovtekniske krav, udgifter er angivet som x mio. kr. og generelt vil det være en fordel at gennemgå lovforslaget nøje for grammatiske ukorrektheder. med henblik på at gøre forslaget mere brugervenlig for borgere og sagsbehandler.

Gennemgående for forslaget er eksempelvis, at dage ikke specificeres i arbejdsdage eller kalenderdage.

Opsummerende vil lovforslaget i den foreliggende form være overordentligt vanskeligt for kommunerne at administrere efter, da kommunerne løbende vil være i tvivl om regelgrundlaget for afgørelserne om tildeling af støtte, da det er uklart om den ældre er berettiget til støtte efter lov om støtte til ældre, lov om støtte til personer med handicap eller måske en helt tredje lov. Hermed får lovforslaget den modsatte virkning ift. intentionen om at skabe et bedre overblik for ældre og pårørende ift. ældres rettigheder samt intentionen om at give kommunerne et klare administrationsgrundlag.

Specifikke bemærkninger til lovforslaget (ikke udtømmende liste):

1) Titlen:

Titlen på forslaget skal præciseres til ”Inatsisartutlov om støtte til ældre personer”.

2) Formål:

Det skal være tydeligt, hvad formålet med denne lovgivning er. Ældre personer er beskyttet af de samme menneskerettigheder som alle vores andre borgere. Vi vil derfor anbefale, at I regulere nogle af disse rettigheder samt Naalakkersuisuts politiske ønsker, som I nævner i jeres almindelige bemærkninger.

3) Forholdet til støtte efter anden lovgivning.

Departementet for Børn og Unge foreslår følgende ordlyd af § 3:

”§ 3. Ældre personer, der er berettiget til at modtage støtte efter denne Inatsisartutlov og efter Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap, skal

modtage den nødvendige støtte efter begge Inatsisartutlove. Støtten skal være koordineret og gives med udgangspunkt i, hvad der er bedst for den ældre person.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at den støtte, der iværksættes efter denne Inatsisartutlov for en ældre person, sættes i sammenhæng med den indsats, der iværksættes for den samme ældre person efter anden lovgivning. Kommunalbestyrelsen skal endvidere sørge for, at den støtte, der iværksættes efter denne Inatsisartutlov for den ældre person og eventuelt for den ældre persons familie eller omsorgsgivere, sættes i sammenhæng med den indsats, der iværksættes for den samme familie eller omsorgsgivere efter anden lovgivning.”

4) Frister:

Jf. § 5: Er der tale om 7/14 arbejdsdage eller kalenderdage? Det skal være klart og tydeligt, hvilke ”dage”, der er tale om.

Ligeledes bør fristerne fremgå af de bestemmelser, hvor der skal træffes afgørelser, og der hvor der ikke er tale om 5/10 dage.

5) Behovsvurdering:

Jf. § 7: Hvor ofte skal sådan en behovsvurdering som minimum opdateres? Det er nødvendigt at regulere dette, da der forventeligt vil være ændringer i en ældre borgers behov løbende. Ligeledes er dette ikke med til at forebygge, da I med denne ordlyd ligger det op til kommunerne. I værste fald vil en borger blive myndighedssvigtet, og denne vil nu blive omfattet af handicaplovgivningen.

6) Støtteplan:

Jf. § 8: Hvor ofte skal sådan en støtteplan som minimum opdateres? Det må kunne forventes, at borgerens tilstand enten vil kunne forbedres, lindres eller forværres. Hvis I ikke regulerer dette, så vil en borger igen blive svigtet af manglende ressourcer og en ringe retsstilling, jf. jeres lovforslag.

7) Akut

Jf. § 11: Departementet for Børn og Unge forslår, at der i bemærkningerne foretages en præcisering af akut behov for støtte. Dette kan ske ved eksempler efterfulgt af formuleringen: ”Denne liste er ikke udtømmende.” Kommunerne kan

ikke selv vurdere, hvad der antages for at være akut uden nogen eksempler. Som ressortansvarlige er det også jeres pligt at skulle fortolke på lovgivningen, som også skal udformes brugervenlig for brugerne både hvad angår sagsbehandlerne i kommunerne og borgerne berørt af lovgivningen. Hvis man skal vurdere, hvad akut er ud fra en konkret vurdering, vil dette føre til ulighed blandt borgerne og kan få administrative konsekvenser.

8) Løbende opfølgning:

Jf. § 12: Departementet for Børn og Unge foreslår en præcisering af løbende opfølgning, da det kan være alt fra hver 6. måned, 2. år eller når man er blevet opmærksom på, at borgeren er i en forringet situation. Vi mener, at der er behov for at fastsætte hyppigheden, således at man ikke taber borgeren til systemet, men også for fortsat at kunne forebygge. En borgers tilstand kan forværres og retsstilling forringes til at udvikle et handicap, hvis ikke den løbende opfølgning reguleres. Dette er også nødvendigt for at sikre synergi med handicaplovgivningen.

9) Støttemuligheder:

Jf. § 16: Denne bestemmelse er blot en opstilling og gør ikke en sagsbehandler klogere på, hvad disse støttemuligheder omfatter. Vi foreslår følgende: ”Stk. 2. Naalakkersuisut skal fastsætte nærmere regler støtteforanstaltningerne efter stk. 1.”

Departementet for Børn og Unge foreslår, at der bliver skrevet konkrete eksempler på, hvad et hjælpemiddel jf. denne lovgivning kan være. Dette kan gøres i bemærkningerne, efterfulgt af sætningen: ”Denne liste er ikke udtømmende.”

Denne liste giver desuden vores handicaplovforslag udfordringer, da vi har reguleret nærmere omkring dette. Ligeledes kan vi ikke se en klar skillelinje mellem, hvornår det er en støtteforanstaltning efter jeres lovforslag, og hvornår det er efter vores lovforslag. Dette vil derfor give forvirring i kommunerne mht., hvilken lovgivning der skal bruges.

Derfor er der behov for, at vi drøfter, hvordan vi løser denne problematik, specielt mht. hjælpemidler.

Desuden er der en uoverensstemmelse i bemærkningerne hertil: ” Listen er udtømmende og opstiller krav om, at kommunalbestyrelsen som minimum skal tilbyde de angive støtteforanstaltninger, hvis der er behov for det.”

10) Plejehjem

Jf. § 24, nr. 1) er dobbelt regulering i forhold til handicaploven. Dette er ikke i overensstemmelse med de lovtekniske retningslinjer og vil i øvrigt skabe store problemer for kommunerne at administrere.

”1) personen på grund af væsentlig fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse har behov for omfattende eller specialiseret støtte til daglige funktioner eller pleje, omsorg eller behandling og ikke kan få dækket disse behov på anden vis i hverdagen,”

Vi vil foreslå et møde om en passende regulering af plejehjems-bestemmelse.

11) Kommunernes handlepligt:

Jf. § 28, stk. 1: Kan det passe af en borger i en akut situation kan risikere at skulle vente 5 arbejdsdage altså potentielt en uge?

Dette vil forringe den ældre persons rettigheder, specielt hvis en underretning omhandler en ældrepersons sundhed, sikkerhed eller udvikling er i fare.

Departement for Børn og Unge foreslår følgende ordlyd:

”Kommunalbestyrelsen skal senest 24 timer efter modtagelsen af en underretning vurdere, om en ældre persons sundhed, sikkerhed eller udvikling er i fare, og om der derfor er behov for at iværksætte akutte indsatser for denne ældre person.”

Jf. § 28, stk. 4: Tidsgrænsen på 3 arbejdsdage er alt for lempende. Bestemmelsen bør tilrettes, således at det er klart, at der skal handles straks og inden for 24 timer – ikke 3 arbejdsdage.

Hvordan kan en kommune vurdere, at der ikke er tale om en person med handicap? Hvis der er, og kommunen så først har antaget, at det er en ældre person, så har kommunen fejlet over for personen med handicap, og dennes retstilling forringes i allerhøjeste grad. Dette vil medføre store udfordringer mellem de to lovforslag. Der er derfor et modsætningsforhold blandt de to lovforslag, da handicaplovforslaget regulerer følgende ordlyd til bestemmelsen om underretning:

”§ 53. Kommunalbestyrelsen skal senest 24 timer efter modtagelsen af en underretning jf. §§ 50, 51 eller 52 vurdere, om personen med handicaps sundhed eller udvikling er i fare, og om der derfor er behov for at iværksætte akutte indsatser for personen med handicap.

Stk. 2. Vurderer kommunalbestyrelsen, at der ikke skal iværksættes akutte indsatser for personen med handicap, skal kommunalbestyrelsen snarest, dog senest indenfor 5 arbejdsdage, træffe afgørelse om, der er grundlag for at iværksætte en udredning, jf. § 17.

Stk. 3. Træffer kommunalbestyrelsen afgørelse om iværksættelse af en udredning, jf. stk. 1, skal udredningen iværksættes snarest og senest 2 uger efter modtagelse af underretningen.”

Man risikerer derfor, at kommunerne ikke opfylder kravene efter handicaplovforslaget, og at den ældre persons retstilling forværres ved, at man i begge lovforslag ikke har de samme tidsfrister.

12) Kommunalt driftsorienteret tilsyn

Jf. § 29: Det virker meget uhensigtsmæssigt, at man ikke direkte hjemler et skærpet tilsyn, fremfor at lave betingelser, og derved skrive at Naalakkersuisut kan fastsætte nærmere regler. Vælger man at beholde ordlyden, er der behov for, at der står, at Naalakkersuisut skal fastsætte nærmere regler, da betingelserne ikke er præciserende nok.

Ligeledes skal man være opmærksom på Tilsynsenhedens rolle i dette. Det skal fremgå tydeligt, at Tilsynsenheden fører tilsyn med, at kommunerne efterlever tilsynsforpligtelserne efter dette lovforslag.

Da det med lovforslaget er uklart hvorvidt Naalakkersuisut har tilsyn ansvar med kommunernes forvaltning af deres tilsyn med plejehjemmene. Dog skal vi lige holde for øje, at hvis der er tale om, at tilsynsenheden pålægges opgaver, som den ikke allerede i dag udfører, skal der i bemærkningerne til lovforslaget afsættes ressourcer til dette.

13) Finansiering og Takster

Jf. § 34: Bestemmelsen foreslås ændret til:

” § 34. Udgifter til støtte til ældre personer i henhold til denne Inatsisartutlov samt udgifter, der er forbundet med oprettelsen og driften af ældreboliger, ældrekollektiver og plejehjem i henhold til denne Inatsisartutlov, afholdes af kommunerne.”

14) Klageadgang

Jf. § 35: Dette kan muligvis ikke lade sig gøre, da ikke alle afgørelser behandles af Det Sociale Ankenævn, men også fordi nogle afgørelser ikke har en rekursadgang.

Afsluttende:

Vi er på baggrund af vores høringssvar ærgerlige over, at vi ikke har været inddraget i forhold til snitfladerne til vores ressortområde, og at vi ikke sammen kunne danne det bedste grundlag for vores alles borgere.

Lovforslaget medfører store administrative problemer for kommunerne at implementere, da de økonomiske og administrative konsekvenser ikke er belyst i bemærkningerne til lovforslaget. Ligeledes findes der at være uklare snitflader til anden lovgivning, som kan påvirke enten gældende lov eller brugerne af dem. Forslaget dobbeltregulerer i flere tilfælde, hvilket ikke er i overensstemmelse med lovtekniske retningslinjer. Endvidere betyder uklarhed omkring de kommunale forpligtigelser i lovforslaget, jf. de mange bemyndigelsesbestemmelser, at de ældres rettigheder væsentlig forringes og skaber geografisk ulighed. Departementet for Børn og Unge anbefaler derfor at trække lovforslaget.

Hvis ikke lovforslaget trækkes, skal det ændres så meget, at det vil skulle sendes i supplerende høring, før det kan gøres klar til fremsættelse i Inatsisartut.

Departementet for Børn og Unge indgår meget gerne i et samarbejde, så vi sammen kan udarbejde en passende synergi mellem de to lovområder. Såfremt bemærkningerne til lovforslaget ikke indarbejdes i et tilfredsstillende omfang, vil forslaget have alvorlige administrative, økonomiske og politiske konsekvenser for Department for Børn og Unges ressort. Dette skyldes, at lovforslaget har en indgribende virkning for departementet for Børn og Unges ressortområde, herunder særligt forslaget til Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap og stiller vores borgere i en prekær situation.

Med venlig hilsen

Departementet for Børn og Unge